

รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยง
เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิด
ผลประโยชน์ทับซ้อน
โรงพยาบาลแคนดง
ปี ๒๕๖๔

โรงพยาบาลแคนดง
จังหวัดบุรีรัมย์

คำนำ

ด้วยโรงพยาบาลแคนดงดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ อาจเกิด ผลประโยชน์ทั้งข้อ โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการสำคัญ เร่งด่วนในการป้องกันการทุจริต การ บริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐที่สำคัญและพบ่อย และ นำความเสี่ยงอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่ได้นี้มากำหนดเป็นคู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของ โรงพยาบาลแคนดง อีกด้วย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายตัวชี้วัดที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

โรงพยาบาลแคนดง

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

๑๒๓๔๕ ปี

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

๑๒๓๔๕๖๗๘๙๐

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ ๑ บทนำ	๓
- ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน	๓
- นิยามศัพท์และแนวคิดสำคัญ	๔
- แนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๔
- ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
- รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
- สาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์	๘
ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ๒๕๖๐	
- ตัวอย่างเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม	๘
- ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ๑๐ ประการ	๑๐
บทที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๑
- ความเป็นมา	๑๑
- หลักการและเหตุผล	๑๑
- การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๒
- การบริหารจัดการ ตามหลัก ๔ ประการสำหรับจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๔
- แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ๗ ขั้นตอน ประกอบด้วย	๑๔
- แนวทางการป้องกันและเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๔
บทที่ ๓ สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๕
ภาคผนวก	๑๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความหมายผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน”หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ ส่วนตนอยู่ และมีการใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อ ผลประโยชน์ส่วนรวมผลประโยชน์ ทับซ้อนมีหลากหลายรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่ในรูปของ ตัวเงินหรือทรัพย์สิน เท่านั้นแต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินก็ได้ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวก เข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ทั้งในหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจและบริษัทจำกัด หรือการที่บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ ตัดสินใจให้ญาติพี่น้องหรือบริษัทที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสีย ได้รับสัมปทานหรือ ผลประโยชน์จากทางราชการโดยมิชอบ ฯลฯ

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests) องค์กรสากล คือ Organization For Economic Cooperation and Development (OECD) นิยามว่าเป็นความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะ ที่มีผลต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ดังนี้ ความสัมพันธ์ ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับรัฐสถานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นมีความสัมพันธ์กับ ๒ สถานะ สถานะหนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำงานให้กับรัฐ หรือตัวแทนของรัฐ กับอีกสถานะหนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นเอกชนคนหนึ่ง

๒. นิยามศัพท์และแนวคิดสำคัญ

ผลประโยชน์ส่วนตน (Private Interest) “ผลประโยชน์”คือ สิ่งใดๆ ที่มีผลต่อบุคคล/กลุ่ม ไม่ว่าในทางบวกหรือลบ “ผลประโยชน์ส่วนตน” ไม่ได้ครอบคลุมเพียงผลประโยชน์ด้านการทำงานหรือธุรกิจของ เจ้าหน้าที่แต่รวมถึงคนที่ติดต่อสัมพันธ์ด้วยเช่น เพื่อนญาติ คู่แข่ง ศัตรู เมื่อใดเจ้าหน้าที่ประสงค์จะให้คนเหล่านี้ ได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้น ก็ถือว่ามีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ส่วนตน มี ๒ ประเภท คือ ที่เกี่ยวกับเงิน (pecuniary) และที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non-pecuniary) ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับ เงินไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มพูนประโยชน์หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่ง ที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ่น ตำแหน่งในบริษัทที่รับงานจากหน่วยงาน รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลด ของขวัญ หรือของที่แสดงน้ำใจไมตรี อื่นๆ ผลประโยชน์ที่ไม่ เกี่ยวกับเงินเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น สถาบัน การศึกษาสมาคม ลัทธิ แนวคิด มักอยู่ในรูปความลำเอียง/อคติ/เลือกที่รักมักที่ชังและมีข้อสังเกตว่า แม้แต่ ความเชื่อ/ความคิดเห็นส่วนตัวก็จัดอยู่ในประเภทนี้

หน้าที่ สาธารณะ (Public Duty) หน้าที่ สาธารณะของผู้ที่ ทำงานให้ ภาครัฐ คือ การให้ความสำคัญ อันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) คนเหล่านี้ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐทั้งระดับท้องถิ่น และระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนอื่นๆที่ทำงานให้ภาครัฐ เช่น ที่ปรึกษา อาสาสมัคร

ผลประโยชน์สาธารณะ คือ ประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของผลประโยชน์ ของปัจเจกบุคคลและไม่ใช่มูลประโยชน์ของกลุ่มคน การระบุผลประโยชน์สาธารณะไม่ใช่เรื่องง่าย

๓. แนวทางการปฏิบัติงานเพื่อป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน

เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถให้ความสำคัญอันดับต้นแก่สิ่งนี้ โดย

- ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- ทำงานตามหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- รวบผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมี ประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะมีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัด

ขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตนจะมามีผลต่อความเป็นกลางในการทำหน้าที่

- หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- หลีกเลี่ยงการกระทำ/กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน
- หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ไม่ใช่ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่งขณะที่ไปหาตำแหน่ง

งานใหม่

๔. ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน

๔.๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (Actual) มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

๔.๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น (Perceived & Apparent) เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่งผลเสีย มากกว่าผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ข้อนี้แสดงว่าเจ้าหน้าที่ไม่เพียงแต่จะต้องประพฤติตนอย่างมีจริยธรรมเท่านั้น แต่จะต้องทำให้คนอื่น ๆ รับรู้และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

๔.๓ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (Potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีใน ปัจจุบันอาจจะทับซ้อน กับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต สำหรับหน้าที่ทับซ้อน (Conflict of Duty) หรือผลประโยชน์เบียดเบียนกัน (Competing Interests) มี ๒ ประเภท

๔.๓.๑ เกิดจากกรณีที่เจ้าหน้าที่ มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่ง เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานและเป็นคณะกรรมการด้านระเบียบวินัยประจำหน่วยงานด้วย ปัญหาจะเกิดเมื่อไม่สามารถแยกแยะบทบาทหน้าที่ทั้งสองออกจากกันได้ อาจทำให้ทำงานไม่มีประสิทธิภาพหรือแม้กระทั่งเกิดความผิดพลาดหรือผิดกฎหมาย ปกติหน่วยงานมักมีกลไกป้องกันปัญหานี้โดยแยกแยะบทบาทหน้าที่ต่างๆ ให้ชัดเจน แต่ก็ยังมีปัญหาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานที่มีกำลังคนน้อยหรือมีเจ้าหน้าที่บางคนเท่านั้นที่สามารถทำงานบางอย่างที่คนอื่น ๆ ทำไม่ได้ ซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยห่วงปัญหานี้กันเพราะดูเหมือนไม่มีเรื่องผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง

๔.๓.๒ เกิดจากกรณีที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่ มากกว่าหนึ่งบทบาท และการทำบทบาท หน้าที่ในหน่วยงานหนึ่งนั้น ทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่การทับบทบาทหน้าที่ ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้ผลเสีย คือ ถ้านำข้อมูลมาใช้ก็อาจเกิดการประพฤติมิชอบหรือความเอียง/อคติต่อคน บางกลุ่มควรถือว่าหน้าที่ทับซ้อน เป็นปัญหาผลประโยชน์ ทับซ้อนด้วย เพราะว่ามีหลักการจัดการแบบ เดียวกัน นั่นคือ การตัดสินใจทำหน้าที่ต้องเป็นกลางและกลไกการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ก็สามารถนำมาจัดการกับหน้าที่ทับซ้อนได้

๕. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน

- การหาประโยชน์ให้ตนเอง
- การรับผลประโยชน์จากการที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่
- การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- การใช้ข้อมูลลับของทางราชการ เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง
- การรับงานนอกแล้วส่งผลกระทบต่อความเสียหายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่ง และเอื้อประโยชน์ต่อบริษัท
- การให้ของขวัญ ของกำนัล เพื่อหวังความก้าวหน้า
- การช่วยญาติมิตรให้ได้งานอย่างไม่เป็นธรรมในหน่วยงานที่ตนมีอำนาจ
- การซื้อขายตำแหน่งการจ่ายผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและประโยชน์รูปแบบอื่น

เพื่อให้ได้มาซึ่งการเลื่อนระดับตำแหน่งหรือความดีความชอบพิเศษ

- ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ดองถูก

ตรวจสอบ

- เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการเพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นเกิดความน่าเชื่อถือกว่าบริษัทคู่แข่ง
- ข้าราชการครูที่สอนไม่เต็มทีในเวลาราชการและต้องการให้นักเรียนไปเรียนพิเศษกับตนนอกเวลาราชการ
- เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้านจึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าวนั้น เพื่อขายให้กับราชการในราคาที่สูงขึ้น
- เจ้าหน้าที่กระทรวงคมนาคมทราบมาตรฐาน (SPEC) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคมแล้วให้ข้อมูลกับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จักเพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล
- การที่นักการเมืองในจังหวัดขอเพิ่มงบประมาณเพื่อนำโครงการตัดถนนสร้างสะพานลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อของสะพาน
- การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่หรือในบ้านเกิดของตนเอง
- การใช้บงสาธารณะในการหาเสียง

๖. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

มาตรา ๑๐๐ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และมาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลภายนอกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่มีเจตนาเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริต การเผยแพร่ให้ความรู้ในเรื่องมาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๓ ให้กับผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นภารกิจสำคัญเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ได้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามกฎหมาย

มาตรา ๑๐๐ ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่รัฐตามประกาศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

๑. นายกรัฐมนตรี
๒. รัฐมนตรี
๓. ผู้บริหารท้องถิ่น
๔. รองผู้บริหารท้องถิ่น

รวมถึงคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว โดยให้ถือว่าการดำเนินการใด ๆ ของคู่สมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๐ เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นด้วย นอกจากนี้ ยังบังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึง ๒ ปีด้วย

เจตนารมณ์ เพื่อให้การบริหารราชการเกิดความโปร่งใส เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน รวมถึง ปราศจากความเคลือบแคลงสงสัยในความซื่อสัตย์สุจริตในการบริหารราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และป้องกันการทุจริตอันเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเกิดการขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จึงห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม สถานการณ์ที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจอยู่ ในสภาพสับสนระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม โดยมีแรงจูงใจให้การตัดสินใจจากประโยชน์ส่วนตน ส่งผลให้การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้นั้นขาดความอิสระไม่เป็นกลาง เบี่ยงเบนออกจากหลักการบริหารเพื่อประโยชน์สาธารณะ

การรับโทษ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนบทบัญญัติต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

ยกเว้น กรณีคู่สมรส ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๐ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเองไม่ได้รู้ เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนกระทำการนั้น ๆ ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่มีความผิด

การดำเนินการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามมาตรา ๑๐๐

- เป็นคู่สัญญา หรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี
- เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หรือถือหุ้นในบริษัท ที่เป็นคู่สัญญา กับหน่วยงานของรัฐที่ตนเองปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี
- เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานลูกจ้าง ในธุรกิจเอกชนที่อยู่ภายใต้ การกำกับดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อยกเว้น ของมาตรา ๑๐๐ กรณีพ้นจากการดำรงตำแหน่งมาแล้วยังไม่ถึง ๒ ปี สามารถเป็นผู้ถือหุ้น ได้ไม่เกิน ๕% จากจำนวนหุ้นทั้งหมด ที่จำหน่ายในบริษัทมหาชนจำกัด ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่บริษัทที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน

มาตรา ๑๐๓ คือ กฎหมาย ป.ป.ช. ที่ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกจากมีกฎหมายบัญญัติให้รับได้ เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยชอบธรรมตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด มาตรา ๑๐๓ ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกตำแหน่ง และบังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึง ๒ ปี

เจตนารมณ์ ของมาตรา ๑๐๓ เพื่อไม่ให้เกิดการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากบุคคลในโอกาสต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกตำแหน่งต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อยกเว้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้

๑. หากเป็นการรับตามกฎหมายกำหนดไว้ อาทิ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่งค่าจ้างเบียดเบียนเดินทาง ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าเดินทาง ค่ารับประทานอาหาร ค่าสมนาคุณวิทยากร หากเป็นการรับโดยธรรมจรรยา

หลักเกณฑ์ จำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับได้จากบุคคลโดยธรรมจรรยา

๑. รับจากญาติตามจำนวนที่เหมาะสม ตามสมควรแก่ฐานะของผู้ให้ตามสมควรแก่เหตุการณ์

๒. รับจากบุคคลอื่น (รวมถึงนิติบุคคลทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ) ที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากบุคคลอื่น แต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๓. รับจากการให้ที่เป็นลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้ไม่ได้ระบุว่าให้ใครไม่ว่าจะมีมูลค่าเท่าใด หรือเป็นส่วนตัวที่มีมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท โดยมีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษามิตรภาพหรือความสัมพันธ์อันดีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับต้องรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่เหตุผลที่จะอนุญาตให้รับไว้เป็นส่วนตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวให้หน่วยงานที่ตนสังกัดโดยทันที

กรณีรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท หากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความจำเป็นต้องรับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท เพื่อรักษาไมตรีหรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาวินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็นสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่ หากผู้บังคับบัญชามีคำสั่งไม่ให้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้ ต้องคืนทรัพย์สินแก่ผู้ให้ในทันที หากไม่สามารถคืนได้ให้ส่งมอบให้กับหน่วยงานที่ตนสังกัดโดยเร็ว

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง หรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วยังไม่ถึงสองปีให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

โทษของผู้ฝ่าฝืน เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๐๓ ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมาย อาญาด้วย

หากการรับทรัพย์สินเป็นการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ถือเป็นกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ตามประมวลกฎหมายอาญา ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ ๕- ๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท หรือประหารชีวิต

๗. ตาเรสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ๒๕๖๐

๗.๑ กำหนดนิยาม คำว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" "หน่วยงานของรัฐ" "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" "กฎ" "คู่สมรส" "ญาติ" "โดยทุจริต" "ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้" "ปกปิดประเพณีนิยม"

๗.๒ กำหนดหลักการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม ของรัฐและประชาชนเป็นสำคัญ สุจริตและเที่ยงธรรม ไม่กระทำการที่จะก่อให้เกิดความไม่เชื่อถือหรือความไม่ไว้วางใจและไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๗.๓ กำหนดการกระทำดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมได้แก่ การใช้ข้อมูลภายในของรัฐที่ยังเป็นความลับอยู่ ซึ่งตนได้รับหรือรู้จากการปฏิบัติราชการโดยทุจริต การริเริ่ม เสนอ จัดทำ หรืออนุมัติโครงการของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐโดยทุจริต การใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานที่ตนสังกัดหรือที่ตนปฏิบัติหน้าที่ออกไปเพื่อประโยชน์ของตนหรือผู้อื่น เป็นต้น

๗.๔ กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญ ของที่ระลึก เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอัน อาจคำนวณเป็นเงินได้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ของตนหรือตามที่ได้รับมอบหมาย และกำหนดห้ามคู่สมรสและญาติของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

๗.๕ กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ซึ่งไม่ถึงสองปี เป็นกรรมการที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน ลูกจ้าง ผู้รับจ้าง หรือดำรงตำแหน่งอื่นในธุรกิจของเอกชนซึ่งเคยอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของตน และรับเงินหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นจากธุรกิจของเอกชนดังกล่าวเป็นพิเศษ กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพ้นจากตำแหน่งหรือออกจากราชการหรือหน่วยงานของรัฐกระทำโดยประการใดๆ ให้ผู้อื่นล่วงรู้ ความลับของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือใช้ความลับดังกล่าวไปโดยทุจริต

๗.๖ กำหนดหลักเกณฑ์กรณีสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างสัญญาของรัฐกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าร่างสัญญาของรัฐทำขึ้นโดยทุจริตหรือมีลักษณะเป็นการขัดกันของผลประโยชน์ให้แจ้งความเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐซึ่งจะเป็นคู่สัญญาและหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นสังกัดอยู่ และให้เสนอร่างสัญญาพร้อมความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีหรือองค์กรที่มีอำนาจบังคับบัญชา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการต่อไป

๗.๗ กำหนดให้สัญญาของรัฐที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการทำหรือให้ความ เห็นชอบสัญญานั้นโดยทุจริต หรือมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ให้มีผลเป็นโมฆะหรือให้ดำเนินการตามสัญญาต่อไป หรือให้มีผลเป็นโมฆะเฉพาะส่วนแล้วแต่กรณี

๗.๘ กำหนดให้กรณีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจพบว่าสัญญาใด มีลักษณะตามมาตรา ๑๒ ให้เสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามมาตรา ต่อไป

๗.๙ กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีโครงการของรัฐที่มี เหตุอันควรเชื่อได้ว่าเข้าลักษณะเป็นการทุจริตหรือการขัดกันระหว่างประโยชน์ดังกล่าวมีผลทำให้รัฐเสียประโยชน์อย่างร้ายแรงหรือการทุจริตหรือการขัดกันระหว่างประโยชน์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นภัยสำคัญในการทำโครงการดังกล่าว โดยในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริต และประพฤติมิชอบภายในสองปีนับแต่วันเริ่มโครงการ เพื่อสั่งให้ยุติหรือสั่งให้นำ

โครงการดังกล่าวกลับไปทบทวนใหม่เพื่อแก้ไขให้รัฐไม่เสียประโยชน์

๗.๑๐ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสดงข้อมูลและรายได้จากการดำรงตำแหน่งการประกอบอาชีพ วิชาชีพหรือกิจกรรมอื่น ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๗.๑๑ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีหน่วยงานพิเศษขึ้นภายในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อรับผิดชอบในการกำกับดูแลและการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดทำข้อกำหนดและคู่มือการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ

๗.๑๒ กำหนดให้นำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาใช้บังคับแก่การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

๗.๑๓ กำหนดบทกำหนดโทษทางอาญา กรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ ฉบับนี้

๗.๑๔ กำหนดมิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของหน่วยงานที่ตนสังกัดหรือที่ตนปฏิบัติ หน้าที่อยู่ ไปเพื่อประโยชน์ของตนหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ หรือทรัพย์สิน นั้นมีราคาเล็กน้อย มาใช้บังคับจนกว่าจะมีระเบียบว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ทรัพย์สินตามที่กำหนด และกำหนด มิให้นำบทบัญญัติการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ทำงานในธุรกิจมาใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไปก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๗.๑๕ กำหนดให้ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

๘. ตัวอย่างเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

๘.๑ ยาระติกว่ายาหลวง

นายไชยา ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ได้ให้บริการรักษาพยาบาลแก่นางนงและสามีบนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยนำยาฉีดแก้เวียนศีรษะและยาบำรุงวิตามินซึ่งเป็นยาส่วนตัวของตนเองฉีดให้กับผู้ป่วยทั้งสองคนๆ ละ ๑ เข็ม และเรียกเก็บเงินเพื่อประโยชน์แก่ตนเองเป็นจำนวน ๒๐๐ บาท โดยไม่ได้ออกใบเสร็จรับเงินให้ นอกจากนี้นายไชยายังเคยนำยาส่วนตัวมาฉีดให้กับผู้มารับบริการบนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและเก็บเงินเป็นส่วนตัวเป็นจำนวนหลายครั้ง

พฤติกรรมของนายไชยา ดังกล่าว เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา และฐานอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเอกราชการขอประโยชน์ให้แก่ตนเอง ลงโทษตัดเงินเดือน จำนวน ๔ % เป็นเวลา ๑ เดือน

๘.๒ ของ ผอ.

นางงามตา ข้าราชการเมื่อครั้งเป็นนายแพทย์ประจำโรงพยาบาลได้นำเลือดและสิ่งส่งตรวจชั้นสูตร จากคลินิกของตนเองไปให้งานชั้นสูตรของโรงพยาบาลที่ตนปฏิบัติงานอยู่ทำการตรวจวิเคราะห์และได้มีการ ชำระเงินค่าบริการให้กับโรงพยาบาล แต่เมื่อนางงามตาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาล กลับไม่มีการจ่ายเงินค่าบริการสิ่งส่งตรวจชั้นสูตรจากคลินิกของตนเองให้กับโรงพยาบาล เป็นเวลา ๑๐ ปี รวมเป็นเงิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการตรวจชั้นสูตรก็ไม่กล้าติดตามทวงถามหรือเรียกเก็บเงินจากผู้อำนวยการ และนางงามตาในฐานะเป็นเจ้าของคลินิกและเป็นผู้บริหารโรงพยาบาล ซึ่งเป็น หัวหน้าหน่วยงานก็ไม่ได้ใส่ใจตรวจสอบหรือสอบถามถึงค่าใช้จ่ายที่โรงพยาบาลยังไม่ได้รับชำระเงินทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นระยะเวลาานเกือบสิบปี

จนกระทั่งมีการร้องเรียนเรื่องนี้ขึ้น นางงามตาจึงนำเงินค่าบริการชั้นสุดรทั้งหมดมาชำระให้กับทางโรงพยาบาล

พฤติกรรมของนางงามตา ดังกล่าวเป็นการกระทำผิดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ลงโทษปลดออกจากราชการ

๙. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ได้กำหนดแนวทางให้ ข้าราชการประพฤติปฏิบัติรวม ๑๐ ประการ ดังนี้

๙.๑ ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรม และยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นธรรม

๙.๒ ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดี และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๙.๓ ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

๙.๔ ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการ อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

๙.๕ ข้าราชการต้องเคารพ และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา

๙.๖ ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชน โดยมีอัธยาศัยดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

๙.๗ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด และรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้า และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

๙.๘ ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพ และมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

โดยเคร่งครัด

๙.๙ ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข

๙.๑๐ ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียง และภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม

บทที่ ๒

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ความเป็นมา

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้ความสำคัญและผลักดันให้การปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ โดยการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลยึดหลักการบริหารจัดการที่เที่ยงตรงตามที่ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐) คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๙ มีมติให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment : ITA) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสเป็นไปอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายนายกรัฐมนตรีและกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นให้ทุกหน่วยในสังกัดดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ทุกหน่วยงาน โดยให้หน่วยงานภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข จัดส่งข้อมูลตามแบบสำรวจใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence - based Integrity & Transparency Assessment) ซึ่งการจัดทำข้อมูลตามแบบสำรวจใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (ITA) มีการมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และเรื่องการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนยังกำหนดเป็นคำถามในแบบสำรวจใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (ITA) ซึ่งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามที่นโยบายของรัฐบาล ที่อาจทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่มีความเสี่ยงในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

๒. หลักการและเหตุผล

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ ส่วนบุคคลโดยละเมิดต่อกฎหมาย และหลังจรรยาบรรณโดยการใช้อำนาจ ในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิด การละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความชอบ ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับทำให้ผลประโยชน์ของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน สังคมต้องสูญเสียไป โดยอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางผู้ที่ตั้งใจกระทำความผิดยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือกระโดยไม่รู้เป็นจำนวนมาก นำไปสู่การถูกกล่าวหา ร้องเรียนหรือถูกลงโทษ ดังนั้น เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest : COI) จึงเป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบระดับรุนแรง และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหาร ปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงาน ที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท หรือผู้บริหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้น รับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดอยู่ที่ตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น ก็ได้ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกเข้าไปดำรงตำแหน่งในหน่วยงานหรือตัดสินใจให้ญาติพี่น้องเข้ามามีส่วนร่วมในประโยชน์

สาธารณะโดยมิชอบ ส่งผลเสียต่อส่วนรวม

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์ หรือสภาวะการณ์ขัดกันของผลประโยชน์มากเท่าใดก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น

๓. การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน (Risk Assessment for Conflict of Interest)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสี่ยงต่างๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง ดำเนินการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยง โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ และระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา ที่ไม่สามารถระบุตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า มีความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่จำเป็นต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง ดังนี้

การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน

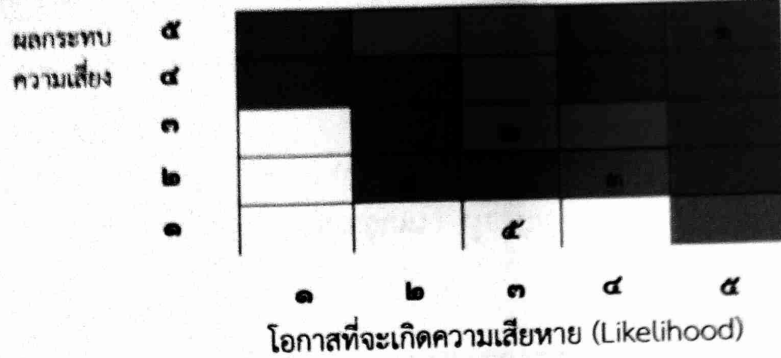
- เกณฑ์มาตรฐานระดับโอกาสที่เกิดจากความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
๔	สูง	โอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดขึ้นบ้าง
๒	น้อย	โอกาสเกิดขึ้นน้อย
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดขึ้นยาก

- เกณฑ์มาตรฐานระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	ลงโทษทางวินัยร้ายแรง ไล่ออก
๔	สูง	ลงโทษทางวินัยร้ายแรง ปลดออก
๓	ปานกลาง	ลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง ลดเงินเดือน
๒	น้อย	ลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง ตัดเงินเดือน
๑	น้อยมาก	ลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง ภาคทัณฑ์

- เกณฑ์มาตรฐานระดับความเสี่ยง (Degree of Risk)

ยอมรับได้		ยอมรับไม่ได้	
ต่ำ		สูง	สูงมาก

ระดับความเสี่ยงคือ การแสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผลคูณของระดับที่จะเกิดความเสี่ยงกับระดับความรุนแรงของผลกระทบแต่ละสาเหตุ (โอกาสXผลกระทบ) และนำมาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยง โดยมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile)

- เกณฑ์ความสามารถในการยอมรับความเสี่ยง

ระดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนนระดับความเสี่ยง	การแสดงผล	มาตรการกำหนด
๕	สูงมาก	๑๕ - ๒๕	■	จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยง มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง
๓	เสี่ยงสูง	๙ - ๑๔	■	จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยง ควรมีมาตรการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปอยู่ในระดับที่ยอมรับไม่ได้
๒	ปานกลาง	๔ - ๘	■	ยอมรับความเสี่ยง ควรมีมาตรการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปอยู่ในระดับที่ยอมรับไม่ได้
๑	ต่ำ	๑ - ๓		ยอมรับความเสี่ยงควรมีมาตรการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดขึ้น

๔. การบริหารจัดการ ตามหลัก ๔ ประการสำหรับจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

๑. ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ คือ เจ้าหน้าที่ต้องตัดสินใจภายในกรอบกฎหมายและนโยบายตามขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่ให้มีผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกแซง
๒. สนับสนุนความโปร่งใส และพร้อมรับผิด คือ กำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนและเปิดเผยให้ประชาชนทราบ รวมถึงเปิดโอกาสให้ตรวจสอบ
๓. ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติและจัดการกับเรื่องส่วนตัวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาให้มากที่สุดโดยฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อเรื่องการสร้างระบบป้องกันพร้อมกำหนดนโยบาย
๔. สร้างวัฒนธรรมองค์กร คือ ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น

๕. แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ๗ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑. ระบุว่ามิผลประโยชน์ทับซ้อนแบบใดที่อาจเกิดขึ้นในองค์กร
๒. พัฒนานโยบายและกลยุทธ์จัดการปัญหา
๓. ให้ความรู้แก่บุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแควนดง
๔. ผู้บริหาร และผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
๕. สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนหน่วยงานและประชาชนรับทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน
๖. บังคับใช้นโยบายที่กำหนด
๗. มีการทบทวนมาตรการ นโยบาย ที่กำหนดได้อย่างสม่ำเสมอ

๖. แนวทางการป้องกันและเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ปรับปรุงนโยบาย มาตรการให้รัดกุม ชัดเจน ลดโอกาสที่จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน
๒. ค่อยสังเกต ประเมินพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างมีระบบ
ในกรณีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นอาจใช้ทั้งการติดตั้งกล้องวงจรปิด และการใช้สายสืบภายใน
๓. ลดโอกาสการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยวิธีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานเพื่อป้องกันการรวมกลุ่ม หรือ syndicate
๔. ตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารเนื่องจากมีแนวโน้มที่จะเกิดผลประโยชน์สูง
๕. มีระบบพิจารณาคัดเลือกผู้ทำหน้าที่ดูแลเรื่องการเงินทุกระดับเป็นพิเศษและควรให้ตรวจสอบพฤติกรรมร้ายรอยผิดปกติ
๖. ควรมีการศึกษาวิจัยอย่างแท้จริงในกลุ่มงานที่มีปัญหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน
๗. ควรมีการทดสอบเรื่องความซื่อตรงของข้าราชการ บุคลากร ในหน่วยงานเป็นครั้งคราว
๘. ทำการสำรวจทัศนคติของประชาชน และผู้มารับบริการ เพื่อประเมินผลการทำงานและการคอร์รัปชัน

บทที่ ๓

สรุปผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

ตารางที่ ๑ แสดงผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนโรงพยาบาลแคนดง และ
มาตรการป้องกันความเสี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน

การประเมินการตอบสนองความเสี่ยง พร้อมเสนอแนวทางการจัดการ/ป้องกันปัจจัยเสี่ยง

ลำดับ ความเสี่ยง	ประเด็นความเสี่ยง	โอกาสและผลกระทบ			มาตรการป้องกันความเสี่ยง ผลประโยชน์ทับซ้อน
		โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง	
๑	- การบันทึกเลขไมล์รถราชการ ไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากไม่มีพนักงานขับรถประจำ และเจ้าหน้าที่ที่ใช้รถลืมบันทึก	๕	๕	๒๕	- ให้ตั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมการบันทึกเลขไมล์รถเป็นการเฉพาะคอยตรวจสอบให้เป็นปัจจุบัน
๒	- การจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง ไม่มีการส่งจ่ายจากใบเบิกในการควบคุมน้ำมัน	๓	๕	๑๕	- จัดทำใบเบิกส่งจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง โดยผู้มีอำนาจลงนาม
๓	- ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังไม่มีการลงทะเบียนผู้ค้ากับภาครัฐในระบบ e-GP ทำให้ต้องไปซื้อที่ร้านค้านอกพื้นที่ ทำให้ล่าช้าในการจัดทำจัดซื้อจัดจ้าง	๓	๔	๑๒	- แจ้งผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีความประสงค์ให้ดำเนินการลงทะเบียนผู้ค้ากับภาครัฐในระบบ e-GP
๔	- ความคุ้มค่าในการซ่อมครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	๒	๔	๘	- เปรียบเทียบราคาและระยะเวลา ปัจจุบัน ระหว่างซื้อเครื่องใหม่หรือซ่อมบำรุง

สรุปประเด็น ในการวิเคราะห์ผลความเสี่ยงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. มาตรการสำคัญเร่งด่วนเชิงรุกในการป้องกันการทุจริตการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อย ใน ๔ ประเด็น คือ

- (๑) การบันทึกเลขไมล์รถราชการ
- (๒) การจัดทำใบเบิกส่งจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง
- (๓) การลงทะเบียนผู้ค้ากับภาครัฐระบบ e-GP
- (๔) การซ่อมครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

๒. นำประเด็นความเสี่ยงกับผลประโยชน์ทับซ้อนที่ได้จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงมาจัดทำคู่มือป้องกัน
ผลประโยชน์ทับซ้อน โรงพยาบาลแคนดง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อไป

คณะกรรมการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
โรงพยาบาลแคนดง

1. นางสาวจรรุวรรณ ประภาสอน	นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ	ประธานคณะกรรมการ
2. นายปฤณ จันทน์หอม	ทันตแพทย์ปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
3. นางสาวกนกวรรณ เนตรวงศ์	เภสัชกรปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
4. นางสาวทิพย์นราภรณ์ สังข์ศรีแก้ว	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	คณะกรรมการ
5. นางพรประภา ภิญโย	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	คณะกรรมการ
6. นางสาวเข็มจิรา วรรณชนกานู	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	คณะกรรมการ
7. นางสุภรัตน์ คำพลงาม	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	คณะกรรมการ
8. นางสาวเสาวนีย์ ทองหล่อ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	คณะกรรมการ
9. นางสาวเยาวมาศ งามสพรั่ง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	คณะกรรมการ
10. นายอินทรา เรืองรัมย์	เจ้าพนักงานธุรการ	เลขานุการ